

Tržište lijekova i financijski položaj farmaceutskih tvrtki u Republici Hrvatskoj

---

Bajo, Anto

Supplement / Prilog

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:242:858547>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

TRŽIŠTE LIJEKOVA I FINANCIJSKI POLOŽAJ FARMACEUTSKIH TVRTKI U REPUBLICI HRVATSKOJ

- sažetak i glavni nalazi -

Anto Bajo

Sanja Čavić

Marko Primorac

Zagreb, 18. 12. 2018.

Institut za
javne financije

Glavni cilj i izvori podataka

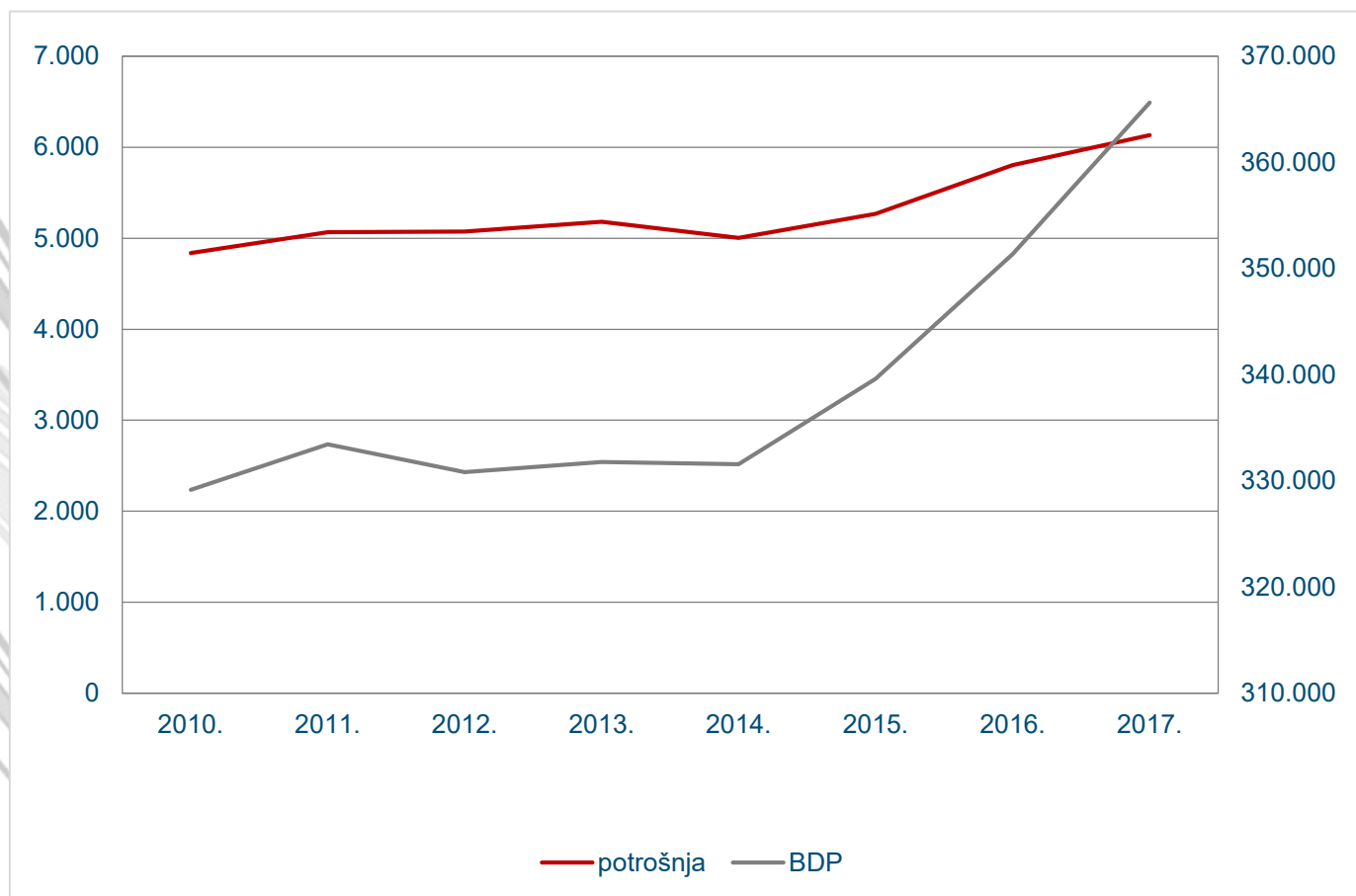
- ❑ *Glavni je cilj rada analizirati tržište lijekova (visinu i strukturu potrošnje) u Hrvatskoj te ocijeniti financijsku poziciju glavnih ponuđača lijekova i najvećih tržišnih sudionika – farmaceutskih tvrtki.*
- ❑ Glavni izvori podataka: Financijski izvještaji društava
- ❑ Analiza obuhvaća razdoblje od 2010. do 2017.

Izračun cijene lijekova u RH

Vrsta lijeka	Udio cijene koji plaća HZZO
cijena lijeka na veliko koji sadržava potpuno novu djelatnu tvar koja bitno utječe na povećanje mogućnosti liječenja i ozdravljenja, a u prometu RH pojavljuje se prvi put	100% prosječne usporedne cijene
cijena lijeka na veliko koji se propisuje na recept i sadržava potpuno novu djelatnu tvar, a na osnovnoj, odnosno dopunskoj listi lijekova HZZO-a ima usporednih lijekova s istim ili sličnim farmakološko-terapijskim svojstvima	90% cijene najjeftinijega usporednog lijeka koji se nalazi na listi HZZO-a
cijena lijeka na veliko koji se ne propisuje na recept već se izdaje u bolnicama, koji sadržava potpuno novu djelatnu tvar, a na osnovnoj, odnosno dopunskoj listi lijekova HZZO-a ima usporednih lijekova s istim ili sličnim farmakološko-terapijskim svojstvima	100% prosječne usporedne cijene
cijena prvoga generičkog lijeka	70% cijene izvornog lijeka s liste HZZO-a
cijena novoga generičkog lijeka	90% cijene prvoga generičkog lijeka (ili 63% cijene izvornog lijeka s liste HZZO-a)
cijena svakoga idućeg novoga generičkog lijeka	90% cijene novoga (drugog) generičkog lijeka (56,7% cijene izvornog lijeka s liste HZZO-a)
cijena biološkoga generičkog lijeka	85% cijene izvornog lijeka s liste HZZO-a
cijena novoga biološkoga generičkog lijeka	90% cijene prvoga biološkoga generičkog lijeka (76,5% cijene izvornog lijeka s liste HZZO-a)

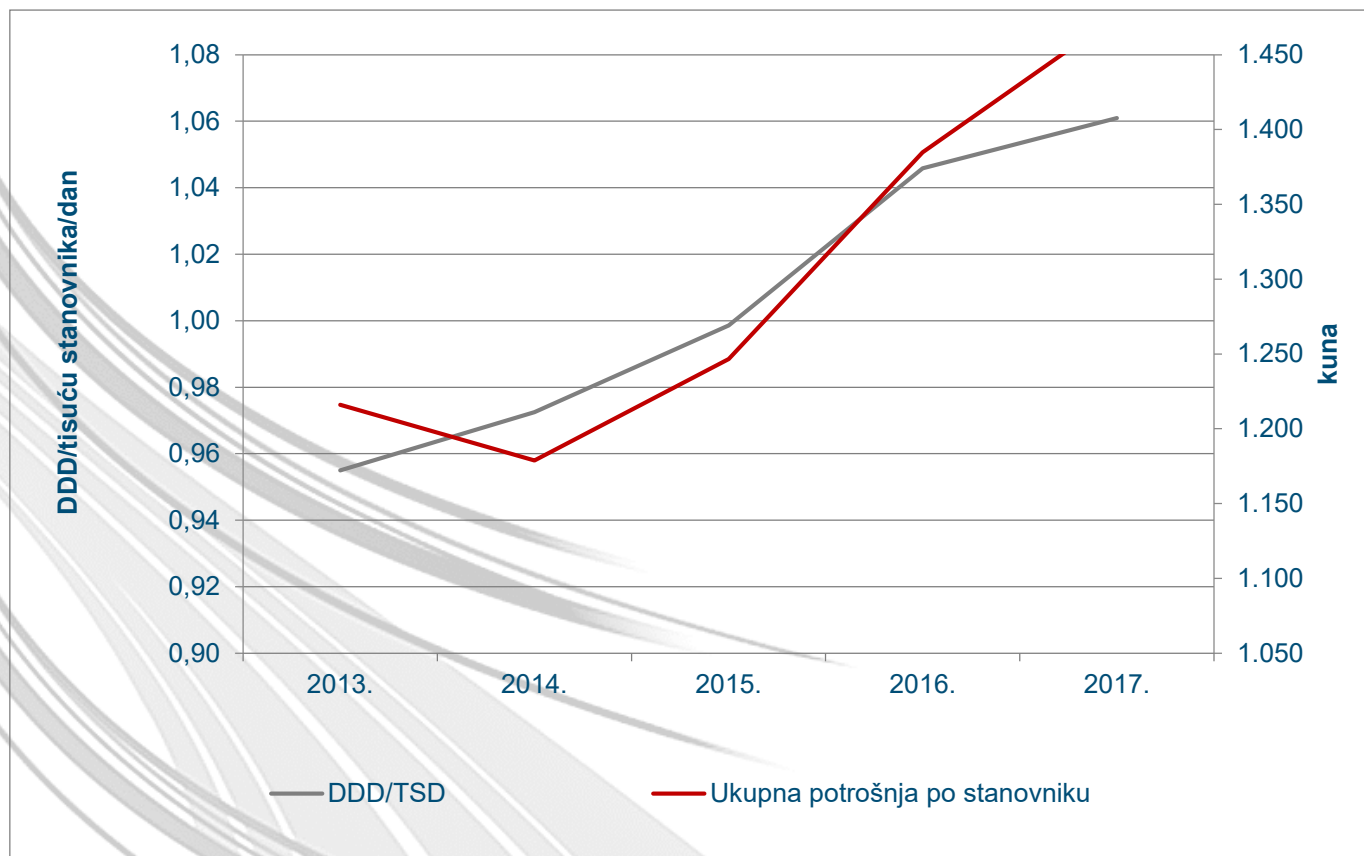
Izvor: Broz (2014).

Ukupna potrošnja lijekova i BDP u Hrvatskoj od 2010. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Agencija za
lijekove i medicinske
proizvode (2018.)

Ukupna potrošnja lijekova po stanovniku i u definiranim dnevnim dozama na tisuću stanovnika po danu u Hrvatskoj od 2013. do 2017.

Izvor: Agencija za lijekove i medicinske proizvode (2018.) i Eurostat (2018.)

Ukupna potrošnja lijekova i ukupni prihodi od prodaje deset farmaceutskih kompanija u Hrvatskoj od 2013. do 2017. (u mil. kn)

Godina	Prihodi od prodaje (1)	Ukupna potrošnja (2)	Razlika (1-2)
2013.	6.369	5.183	1.186
2014.	6.668	5.006	1.662
2015.	7.010	5.267	1.743
2016.	7.671	5.803	1.868
2017.	8.007	6.132	1.875
2013. – 2017.	35.725	27.391	8.334

Izvor: Agencija za lijekove i medicinske proizvode (2018.) i Fina (2018.)

Visina i struktura dospjelih nepodmirenih obveza zdravstvenih ustanova od 2012. do 2018. (u mil. kn)

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Zdravstvena zaštita obveznog. zdravstvenog osiguranja	1.391,3	933,2	487,9	866,6	475,0
Lijekovi	1.295,1	774,3	458,9	851,9	448,5
Zdravstvena zaštita iz dopunskog zdravstvenog osiguranja	1,2	1,0	7,1	2,3	1,6
Novčane naknade	36,0	5,3	2,6	6,6	5,6
Stručna služba	0,6	0,6	2,1	0,1	0,2
Kapitalni izdatci	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Međusobne obveze proračunskih korisnika	184,3	158,0	-	-	-
Ukupno	1.614,2	1.098,1	499,7	875,5	482,4
Lijekovi kao postotak ukupnih nepodmirenih obveza	80,2	70,5	91,8	97,3	93,0

Izvor: HZZO, godišnja izvješća o poslovanju od 2012. do 2017.

Ključni pokazatelji poslovanja deset odabranih poduzeća farmaceutske industrije u Hrvatskoj od 2013. do 2017. (u mlrd. kn)

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Poslovni prihodi	6,78	7,05	7,19	8,05	8,01
Financijski prihodi	0,12	0,26	0,25	0,27	0,34
Ukupni prihodi	6,91	7,31	7,44	8,32	8,35
Poslovni rashodi	6,21	6,17	6,63	7,03	7,33
Financijski rashodi	0,34	0,49	0,62	0,38	0,23
Ukupni rashodi	6,55	6,66	7,25	7,41	7,56
Netodobit	0,46	0,66	0,30	0,74	0,64
Investicije	600,0	677,9	479,2	913,8	513,0
Uvoz u promatranom razdoblju	2,5	2,6	3,0	3,7	4,0
Prihodi od prodaje u inozemstvu	3,2	3,7	3,8	3,5	3,9
Prodaja u inozemstvu kao postotak ukupnih prihoda	46	51	52	42	47
Broj zaposlenih	4.154	4.250	4.346	4.393	4.465

Izvor: izračun autora na temelju financijskih izvještaja odabranih poduzeća 2013.– 2017.

Financijski pokazatelji vodećih farmaceutskih poduzeća u Hrvatskoj u 2017.

Poduzeće	KTL	KFS	KZ	ODiK	TNP	NMP	ROA	ROE
BELUPO	2,52	0,79	0,40	0,66	132,82	0,09	0,04	0,07
FARMAL	0,53	7,85	2,54	-1,65	110,76	-0,18	-0,18	0,12
Genera	2,20	0,60	0,60	1,53	214,10	-0,04	-0,03	-0,06
GSK	3,85	0,04	0,25	0,34	202,44	0,03	0,06	0,08
Imunološki zavod	0,26	1,77	0,62	1,65	332,86	-0,37	-0,02	-0,05
JGL	4,42	0,61	0,50	1,00	246,40	0,11	0,07	0,13
Novartis	1,21	0,43	0,73	2,73	71,02	0,01	0,04	0,14
PHARMATHEKA	0,82	1,20	0,72	2,55	23,95	0,06	0,10	0,37
PHOENIX	1,27	0,29	0,73	2,65	140,92	0,00	0,00	0,00
PLIVA	1,05	0,96	0,41	0,69	127,39	0,11	0,08	0,13

Izvor: Fina (2018)

Napomena: KTL – koeficijent tekuće likvidnosti, KFS – koeficijent financijske stabilnosti, KZ – koeficijent zaduženosti, ODiK – odnos duga i kapitala, NMP – neto marža profita, ROA (engl. Return On Assets) – povrat na imovinu, ROE (engl. Return On Equity) povrat na kapital

Zaključak (1)

- ❑ U Hrvatskoj se od 2004. sustavno i cjelovito prati potrošnja lijekova koja neprestano raste i u 2017. njezina vrijednost iznosi 6 mlrd. kn
- ❑ Deset najvećih hrvatskih farmaceutskih proizvođača i trgovaca (veledrogerija) u 2017. ostvaruje više od 90% prihoda ukupnog sektora i zapošljava više od 90% ukupnog broja zaposlenika tog sektora.
- ❑ Farmaceutska su poduzeću stabilan sektor koji bilježi kontinuiran rast prihoda (ukupno oko 20% u promatranom razdoblju od četiri godine). Prema ostvarenim prihodima ističu se proizvođači Pliva, Jadran Galenski Laboratorij (JGL) i Belupo.
- ❑ Domaći proizvođači lijekova postupno gube tržišni udio, čemu je više pridonijelo snižavanje cijena lijekova nego smanjenje opsega prodaje.
- ❑ Više od polovice ukupnih prihoda promatranih poduzeća ostvaruje Pliva, slijedi je veledrogerija Phoenix-farmacija te proizvođači Jadran Galenski Laboratorij i Belupo.

Zaključak (2)

- ❑ Deset vodećih farmaceutskih kompanija raspolaže s oko 11 mlrd. kn imovine i ima oko 5 mlrd. kuna ukupnih obveza.
- ❑ U ukupnoj imovini deset najvećih farmaceutskih kompanija Imunološki zavod sudjeluje s 9%, a ostvaruje neznatnih 0,11% ukupnih prihoda. To je posljedica slabog poslovanja i neriješene vlasničke strukture društva.
- ❑ U promatrane četiri godine ukupna je potrošnja lijekova iznosila 27,4 mlrd. kuna, a ostvareni prihod od prodaje farmaceutskih tvrtki bio je 35,7 mlrd. kn. Dakle, tvrtke su u četiri promatrane godine ostvarile ukupan višak prihoda od 8,3 mlrd. kn.
- ❑ Sektor je profitabilan, a rast dobiti uglavnom koincidira s rastom investicija u novu dugotrajnu imovinu. Primjetan je znatan rast uvoza, a prihodi od prodaje u inozemstvu čine gotovo 50% ukupnih prihoda od prodaje.
- ❑ Najlikvidnije farmaceutske kompanije imaju problema s visokim udjelom potraživanja (uglavnom od državnih bolnica), pa je njihova stvarna razina likvidnosti nešto niža.

Zaključak (3)

- ❑ Promatrana poduzeća uglavnom su profitabilna, osim FARMAL-a, Genere i Imunološkog zavoda.
- ❑ Stope povrata na imovinu iznose do 10%, a povrata na kapital do 37% (maksimalne vrijednosti obaju pokazatelja odnose se na PHARMATHEKU).
- ❑ Koeficijent financijske stabilnosti otkriva probleme u poslovanju FARMAL-a, što dodatno potvrđuje i visok koeficijent zaduženosti (ukupne su obveze tog poduzeća 2,5 puta veće od ukupne imovine), ali i negativna vrijednost kapitala.
- ❑ Na tržište lijekova uvelike utječe potražnja zdravstvenih institucija (ponajprije državnih bolnica), koje su ujedno i glavni izvor dospjelih nepodmirenih obveza države.
- ❑ Državne bolnice ne uspijevaju unutar godine podmiriti svoje obveze prema dobavljačima (veledrogerijama i farmaceutskim tvrtkama). Godišnji iznosi nepodmirenih računa bolnica za lijekove često prelaze i milijardu kuna. Vlada zaduživanjem jednokratno podmiruje obveze bolnica prema dobavljačima, no one se unutar dvije godine ponovo akumuliraju i dosegnu razinu od milijardu kuna.

Preporuke Vladi

- ❑ Obaviti analizu poslovanja poduzeća iz područja veleprodaje i maloprodaju lijekova (posebice ljekarni), usporediti poslovanja domaćih i stranih farmaceutskih kompanija koje posluju na području Republike Hrvatske te detaljno analizirati „tržište“ skupih lijekova.
- ❑ Državne institucije (bolnice) racionalnijim poslovanjem moraju smanjiti godišnje nepodmirene obveze ispod 300 milijuna kuna, a Vlada ih mora evaluirati prema kriteriju kontrole troškova i sprečavanja nastanka novih dospjelih a nepodmirenih obveza prema dobavljačima.

Prethodna izdanja

- ❑ Br. 1. – Poslovanje nogometnih klubova u Hrvatskoj
- ❑ Br. 2 – Restrukturiranje i privatizacija brodogradilišta u Hrvatskoj
- ❑ Br. 3 – Tržište plina u Republici Hrvatskoj - liberalizacija i financijsko poslovanje
- ❑ Br. 4 – Restrukturiranje željezničkih poduzeća u vlasništvu Republike Hrvatske
- ❑ Br. 5 – Uspješnost financijskog poslovanja poduzeća (trgovačkih društava) u vlasništvu države
- ❑ Br. 6 – Hrvatsko tržište energije proizvedene iz vjetroelektrana
- ❑ Br. 7 – Ocjena financijskog poslovanja županijskih uprava za ceste i društava za izgradnju i održavanje cesta u Republici Hrvatskoj

Vizija Fiscusa je postati pouzdani izvor sektorskih analiza kroz prizmu međudjelovanja javnog i privatnog sektora u Hrvatskoj.

Misija Fiscusa je identificirati ključne izazove s kojima se suočavaju pojedini gospodarski sektori i nuditi prijedloge za poboljšanje i očuvanje dugoročne stabilnosti hrvatske ekonomije.

Glavni ciljevi:

- dubinska analiza financijskog poslovanja institucija u javnom sektoru i institucija koje su na bilo koji način povezane s proizvodnjom dobara i pružanjem usluga od šireg društvenog interesa;
- bolje razumijevanje financijskih posljedica njihova poslovanja i povećanje odgovornosti;
- pružanje objektivne informacije široj stručnoj javnosti i investitorima o njihovu poslovanju;
- pomoći u uklanjanju administrativnih prepreka razvoju konkurentnosti i tržišta.

Nakladnik: Institut za javne financije
Zagreb, Smičiklasova 21
Tel. (+385 1) 4886 444 | fiscus@ijf.hr
Urednici: Anto Bajo i Marko Primorac
www.ijf.hr/fiscus